

III. Wintrův Rakovník

Letošní III. krajská přehlídka vyspělých divadelních souborů Středočeského kraje "Wintrův Rakovník" byla mimořádně pronásledována ~~OSUDEM~~. Tu někdo onemocněl, tu si zlomil nohu, nebo zas nebyl soubor s prací včas hotov, nebo se inscenace nepodevla, zkrátka výsledek byl ten, že z devíti přihlášených souborů bylo vybráno pět, ale hrály ježm čtyři. Slánská scéna uvedla hru současného maďarského autora Floriána Kaló "Dnešní příběh", divadelní soubor Scéna z Kralup drama současného amerického dramatika Tennessee Williamse "Sestup Orfeův", rakovnický Tyl komedii sovětského autora Eduarda Šima "Setkali se dva" a řevnický soubor komedii J. Voskovce, J. Wericha a J. Ježka "Caesar". Jako host vystoupilo na závěr přehlídky Malé divadlo z Ústí nad Labem s Ibsenovým "Peer Gyntem".

Dramaturgie přehlídky měla jen jednu vadu na kráse: nebyla uvedena současná česká hra, neboť i tady se projevilo ono pronásledování ~~OSUDEM~~. Ale jinak šla dramaturgie přehlídky - stejně, jako tomu bylo v obou předcházejících ročnících - po nových a objevných cestách. V československé premiéře /v překladu Evy Komárkové/ byla uvedena Šimova komedie o problémech mladých lidí, kteří si hledají své místo ve společnosti i svůj vztah k životu a práci a jsou při tom vystaveni různým vlivům. V československé amatérské premiéře byla uvedena Kalóova hra s neméně závažnou společenskou tematikou generačního problému. S hrami Tennessee Williamse, jednoho z nejlepších amučasných amerických dramatiků, jsme se ani v minulosti nesetkávali na amatérských scénách tak často. Příčin je víc, ale tou nejpodstatnější byla nesnadnost interpretace Williamsových her z nichž "Sestup Orfeův" patří k nejzávažnějším. Po delší přestávce se konečně na amatérské jeviště vrací repertoár Osvobozeného divadla v řevnické inscenaci Caesara. Je jasné, že interpretace tohoto textu je velmi náročná po všech stránkách. Škoda, že pro onemocnění se nemohl přehlídky účastnit poděbradský divadelní soubor Jiří, který sáhl po zajímavém a objevném titulu z anglické klasiky "Překrutné tragédie o životě a smrti Palečka Velikého" od Henri ^{HW} Fieldinga.

Je potěšitelné, že snaha o osobitou a objevnou dramaturgii se u těchto souborů neprojevuje jenom jako nárazová akce, vyvolaná ctižádostí, dostat se na nějakou, nejlépe celostátní přehlídku, ale jako nutnost, jak vyjádřit osobitě a neotřele svoje stanovisko k člověku a ke společnosti, bez kopírování ^a napodobování "cizích vzorů". Důkazem toho je dramaturgie těchto souborů v nedávné minulosti: československá premiéra Venclíkovy "Šťastné rodiny" ^{KTEROU UVEDLA} Slánské scéně, dramatizace

Vasiljevovy novely "...a jitra jsou zde tichá" uvedená rakovnickým Tylem, a hry Márgit Gáspárové "Kouzlo ohně" uvedená kralupskou Scénou, amatérská premiéra Radičkovovy "Mely" uvedená řevnickým souborem, vlastní přepis Puškinova "Evžena Oněgina" uvedený poděbradským souborem Jiří atd. Je dále potěšitelné, že snaha o osobitou a objevnou dramaturgii se neprojevuje jen u těchto souborů, ale i u řady dalších amatérských souborů ve Středočeském kraji, např. u čelákovického, který uvedl v české premiéře Šukšiny "Energické lidi", u mladoboleslavského, který nastudoval Vampilovovy "Historky z venkovského hotelu", u sázavského, který v československé premiéře uvedl Samulevičiusovu hru "Most do daleké noci", u bystrického, který výborně koncepčně vyložil a interpretoval Čechovova "Strýčka Vánu", u souboru z Vysoké Líbně, který uvedl téměř nehranou Broszkiewiczovu hru "Konec knihy VI.", u říčanského souboru, který se pustil do dvou nehraných aktovek - Brechtovy "Maloměstšákovy svatby" a Zoščenkovy "Svatby" - ale i ^u mnichovohradištských souborů, který inscenací Jiráskovy "Maryly" vykročil po cestě vyšších nároků jak dramaturgických, tak interpretačních. Není tedy dramaturgie krajské přehlídky výkladní skříní luxusních výrobků zatím neprodejných, ale vzorkem, charakterizujícím existující skutečnost. To platí i o hostu přehlídky, Malém divadle z Ústí nad Labem, jehož dramaturgie chodila vždy po nevyšlapaných cestách. Vzpomeňme na inscenaci Giurkovy hry "Elektro, má láska!", na osobité zpracování Tylova "Jana Husa", na inscenaci Lošťákovy "Chůze po kamení", Čechovova "Racka" i na poslední inscenaci tohoto souboru, československou premiéru hry znamení-tého a u nás vůbec nehraného polského autora Stanislava Grochowiaka "Jitřní úzkost".

V oblasti režijní práce jsme se na přehlídce setkali se čtyřmi režiséry, z nichž jeden byl profesionál, ostatní tři amatéři. Před nejobtížnější úkol byl bezesporu postaven Vladimír Čížek z kralupského souboru, když měřil své síly s Williams^{ov}ým "Sestupem Orfeovým". K dispozici měl soubor dobré herecké úrovně s několika hereckými individualitami a s řadou členů, kteří v nedávné minulosti prošli tvrdou školou práce s profesionálním režisérem. Díky těmto okolnostem a režiséro-^uvě vlastní invenci se podařilo vytvořit inscenaci s přehledně vypracovaným příběhem s herecky vyrovnanými a většinou dobře typově obsazenými postavami mezi nimiž dominuje herecký výkon Miroslavy Čížkové v roli Lady Torrancové. Symbolická rovina hry postižena nebyla: chyběla k tomu fantazie, citlivější dramaturgická práce s textem, typové obsazení Vala a přehlednější řešení jevištního prostoru. Ale i tak, měřeno obtížností úkolu, jde o výsledek prokazatelně nadprůměrný. ~~Naměně obtížný~~

Neméně obtížný úkol, i když z jiných důvodů, měl Richard Klouček, režisér řevnického souboru. Musel řešit otázky koncepční, stylové a žánrové na nichž je inscenace "Caesara" Voskovicce a Wericha závislá. K dispozici měl soubor, který je pracovitý, ale herecky nevyrovnaný, u některých poznamenaný hereckými návyky, u jiných začátečnickými nedostatky, a u všech pak, až na malé výjimky, málo rozvíjenou pohybovou, hudební a pěveckou stránkou. Režisér zachoval text v jeho původní podobě, nesnažil se jej aktualizovat jak bývá zvykem komunálními šlehy, a koncipoval inscenaci jako vzpomínku na minulost, vzpomínku, která má v sobě mnohá aktuální varování. Až na nejasně vyložené vystoupení průvodce na konci hry, je příběh přehledný a hlavní myšlenka jasná, i když by mohla zaznít pro diváka daleko živěji a naléhavěji, kdyby představení tentokrát nebylo poznamenáno únavou a temporytmickou stereotypností. Režisér i herci správně cítí, že interpretace tohoto textu potřebuje určitou míru nadhledu, z níž vyplývá i způsob stylizace, ale ~~namáhavě~~ nedaří se jim ujednotit se na téže rovině. Značná potíž je i s taneční, pohybovou a pěveckou stránkou představení, protože poctivá snaha nedokáže vždyc-ky zakrýt nepřipravenost některých členů souboru pro tyto úkoly.

Třetím amatérským režisérem byla Eva Karnoldová, posluchačka režie Středočeské lidové konzervatoře, která inscenací "Setkali se dva" debutovala jako režisérka rakovnického souboru. Ani ona to neměla lehké. Rozkrýt jednoduše vypadající, ale vůbec ne jednoduchý autorův text, odstranit některé jeho řemeslné slabiny a najít žánrovou rovinu této veselé a zároveň i hořké hry nastavující době zrcadlo jakou to mládež vlastně vychovává, to byla úskalí zase této inscenace. K dispozici měla šest mladých ~~herců a hereček~~ herců a hereček, svých vrstevníků a vrstevnic a dřívějších hereckých kolegů a kolegyn, z nichž tři jsou posluchačkami herectví Středočeské lidové konzervatoře a jeden je úplný začátečník. Výsledkem práce této skupiny mladých lidí je inscenace, která má jasně vypracovaný příběh, přesně vyložené situace i postavy, čitelnou hlavní myšlenku. Je na ní někde vidět spěch, nedostatek hereckých zkušeností i nedostatek zkušeností režisérky, jak vyprovokovat herce k maximálnímu plnění svého úkolu. Výsledný efekt je prokazatelně nadprůměrný.

Režisérem inscenace Kallovy hry "Dnešní příběh" byl profesionální režisér Miloš Vejrostek. Pracoval se souborem, který má celkově dobrou hereckou úroveň, který v minulosti prošel tvrdou školou práce s profesionálními režiséry a který má herecké individuality, ~~kte-
ré jsou někdy těžko ovládnutelné.~~ Práce režiséra má odpovídající úroveň. ~~MM~~ V dobře řešeném hracím prostoru zpracovává přehledně příběh, jasně vykládá situace i postavy. Podpořením humorných a komických situací posouvá žánr směrem ke komedii, takže hlavní myšlenka je sdělena poněkud lehčím tó-

nem, než jakým ji sděluje autor. Je to způsobeno i posunem výkladu některých postav /např. Bartalána Jiřího W. Kouly/ a bohužel, i zbytečnými extempore některých herců. V rozvinutí mizanscén by méně bylo více, ale to už jsou problémy dílčího charakteru. Ve svém celku je úroveň inscenace nadprůměrná.

Podíváme-li se zpět na oba předcházející ročníky "Wintrova Rakovníka" zjistíme, že tu byly uvedeny většinou inscenace režírované profesionálními režiséry: V. Venclíkem, R. Vedralem, J. Kettnerem, J. Vágnerem, Č. Kovářem. Letos tomu tak nebylo a přesto byly výsledky dobré. Že tak dobře obstáli amatérští režiséři je samozřejmě zásluha jejich tvůrčí invence, ale ne jenom. Kromě řevnického souboru, zbývající tři soubory se ~~MMMMMM~~ setkaly v práci s profesionálními divadelníky ať už ve formě metodické pomoci, nebo přímo režijní práce. To znamená, že mohlo dojít k prohloubení dramaturgického přístupu k textu, k vysvětlení řady otázek při konkrétní praktické práci na inscenaci, k prohloubení herecké, režijní i výtvarné práce kladením vyšších nároků atd. To všechno jsou vklady dlouhodobé a ukládá-li je profesionální pedagog, nezůstane po jeho odchodu v souboru spoušť, ale jeho vklad ~~nesse~~ ještě dlouho úroky. To se pak obráží na celkovém výsledku práce i když už tato pomoc skončila. Je-li dramaturgie základem kluturně-politického působení, je režie základem umělecko-interpretálního působení. Obě tyto sféry působnosti by mělo amatérské divadlo obsáhnout co nejkvalitněji, s co největším užitekem jak pro svůj vnitřní rozvoj, tak pro obohacení kulturního života společnosti. A nikdo to nemůže udělat za ně. Je ale zbytečné, aby amatérský dramaturg, režisér, herec či výtvarník deset let/pokud toho nenechají dřív/ tápali z neinformovanosti v základních věcech, ztráceli čas a chuť a dosahovali výsledků neúměrných vynaložené energii. Odborné metodické působení na jednotlivce i na celé soubory usnadní práci amatérským režisérům a souborům, které vlastního režiséra nemají, pomůže vychovat ty, kteří mají chuť a talent, ale jsou neohrabaní jako každý začátečník. Na letošním "Wintrově Rakovníku" obstáli Vladimír Čížek, Richard Klouček a Eva Karnoldová. Jistě by byl obstál i svérázný Jan Pavlíček z poděbradského souboru. Ale to zdaleka nejsou všichni. Co takový Václav Špirit, Jiří Šatoplet, ~~z říčanského souboru~~ z říčanského souboru, co Karel Vidimský ze Slaného, ~~z Rakovníka~~ z Rakovníka, Juliana Jedličková z Kralup, Ludvík Čemec z Bystřice u Benešova, Jindřich Procházka z Mladé Boleslavi, Pavel Štěpán z Mnichova Hradiště, Marina Volšická z Roztok, Jaroslav Vondruška z Libice, Jiří Šlapánek z Nučic, ~~z ních už obstála při podobných příležitostech a přece učí dál a nespí na vavřínech. A ti ostatní?~~ ^{VĚŠTINA} z ních už obstála při podobných příležitostech a přece učí dál a nespí na vavřínech. ^{co} A ti ostatní?

Jarmila Černíková